

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра практики англійської мови

ВСТУП ДО ФАХУ

СИЛАБУС **нормативного освітнього компонента**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта. Мова і література (англійська).
Освітньо-професійна програма	Середня освіта. Англійська мова
Форма навчання	Денна, заочна
Курс	I-II (денна, заочна)
Семестр	I-III (денна, заочна)

Луцьк 2022

Силабус нормативного освітнього компонента «ВСТУП ДО ФАХУ» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта. Мова і література (англійська), за освітньо-професійною програмою Середня освіта. Англійська мова

Розробники:

Малімон Л. К., канд. філол. наук, доцент кафедри практики англійської мови,
Павлюк А. Б., канд. філол. наук, доцент кафедри практики англійської мови,
Гончарук С. В., канд. філол. наук, доцент кафедри практики англійської мови.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Гордієнко Ю. А.

Силабус нормативного освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри практики англійської мови (протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.).

Зміни до силабусу внесено на підставі рішення засідання науково-методичної комісії факультету іноземної філології (протокол № 7 від 03.02.2022 р.)

Зміни до силабусу внесено на підставі внесення змін до ряду Положень ВНУ імені Лесі Українки

Силабус нормативного освітнього компонента перезатверджено на засіданні кафедри практики англійської мови (протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.).

Завідувач

кафедри:

Коляда Е. К.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта/ Педагогіка 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) Середня освіта. Англійська мова. Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>180 / 6</u>		Рік навчання <u>1-2</u>
		Семестр <u>1-3-ий</u>
		Лекції <u>36</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>70</u> год. Лабораторні <u>-</u> год.
		Індивідуальні <u>-</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Самостійна робота <u>62</u> год.	
	Консультації <u>12</u> год.	
	Форма контролю: залік, екзамен	
Мова навчання	Українська, англійська	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 Освіта/ Педагогіка 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) Середня освіта. Англійська мова. Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>180 / 6</u>		Рік навчання <u>1-2</u>
		Семестр <u>1-3-ий</u>
		Лекції <u>24</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>26</u> год. Лабораторні <u>-</u> год.
		Індивідуальні <u>-</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Самостійна робота <u>108</u> год.	
	Консультації <u>22</u> год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	Українська, англійська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Малімон Леся Костянтинівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент кафедри практики англійської мови
Посада	доцент
Контактна інформація	+380679763929
	Mail.Malimon@ukr.net ,

	malimon@vnu.edu.ua
	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi
Дні занять	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

Прізвище, ім'я та по батькові	Павлюк Алла Борисівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри практики англійської мови
Контактна інформація	м. т. (050)6748521 allapavliuk@vnu.edu.ua
	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Дні занять	Очні консультації: згідно з графіком консультацій. Та питання можна ставити у письмовому вигляді на електронну скриньку, зазначену в силабусі.

Прізвище, ім'я та по батькові	Гончарук Світлана Вікторівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент кафедри практики англійської мови
Посада	доцент
Контактна інформація	м.т. (095)1842299; (097)2799114 goncharuk@vnu.edu.ua , tsvetik323@gmail.com
	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Дні занять	Очні консультації: в день проведення лекцій (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні аспекти педагогічної майстерності, риторики та менеджменту освітнього простору. Дисципліна передбачає розв'язання низки завдань професійної та практичної підготовки фахівців, зокрема: здійснення професійно-педагогічної та навчально-виховної діяльності фахівця.

В курсі враховані комунікативні, культурні та психологічні чинники, що сприяють створенню та функціонуванню різних педагогічних підходів. Особлива увага приділяється професійно-педагогічній діяльності педагога-організатора освітнього простору.

2. Пререквізити/Постреквізити

Дисципліна є складовою частиною циклу навчальних курсів із загальної педагогічної підготовки, тісно взаємодіє з філософією, історією, логікою, соціологією, методикою викладання іноземних мов, психологією. Курс «Вступ до фаху» складається з трьох навчальних дисциплін: «Основи педмайстерності», «Педагогічна риторика» та «Менеджмент освітнього середовища». Комплекс

дисциплін є невід'ємною складовою педагогіки та методики викладання іноземних мов, що дає уявлення про освітній процес, підвищує професійний та інтелектуальний рівень майбутнього фахівця.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета навчального курсу – формувати в здобувачів вищої освіти систему знань про цілісний педагогічний процес. Завданнями дисципліни є сприяння розвитку умінь аналізувати й оцінювати досягнення сучасної педагогічної науки, вітчизняного й зарубіжного досвіду; формування здатності до критичного мислення, потреби в самовдосконаленні особистості; забезпечення впровадження новаторського досвіду й досягнень сучасної науки з питань менеджменту уроку й освітнього середовища.

4. Результати навчання (компетентності).

Після закінчення вивчення ОК «Вступ до фаху» здобувачі освіти володітимуть такими компетентностями:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою (в усній і письмовій формах) на професійному рівні.

ЗК 3. Здатність до вираження національної культурної ідентичності, осмислення історії у контексті розвитку соціальних інституцій та груп, виявлення поваги до багатоманітності й мультикультурності у суспільстві; зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі для здійснення професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність вчитися, опановувати нові знання й застосовувати їх у практичних ситуаціях, використовуючи інформацію з різних джерел.

ЗК 7. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність виявляти, формулювати та вирішувати проблеми, бути ініціативним і генерувати нові ідеї.

ЗК 9. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, толерантного та взаємоввічливого спілкування з представниками інших професійних груп із дотриманням професійної етики.

ЗК 10. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 5. Здатність планувати та організовувати освітній і виховний процес з урахуванням вікових, індивідуальних та соціально-психологічних особливостей, прогнозувати його результати, використовуючи різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК 6. Здатність моделювати зміст навчання задля формування в учнів ключових компетентностей, добирати й ефективно використовувати сучасні методики й технології навчання.

ФК 7. Здатність користуватися наявними та створювати (за потреби) нові навчально-методичні матеріали, зокрема електронні освітні ресурси, використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

ФК 8. Здатність здійснювати об'єктивний контроль, оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.

ФК 9. Здатність розвивати в учнів критичне мислення та формувати ціннісне ставлення, використовувати стратегії роботи з учнями, які мотивують та сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.

ФК 10. Здатність підтримувати осіб з особливими освітніми потребами та створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; обирати освітні технології виховання з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку і потреби учнів, а також забезпечити просування індивідуальними освітніми траєкторіями.

ФК 11. Здатність організовувати безпечний навчально-виховний процес, пропагувати здоровий спосіб життя; планувати й проводити години класного керівника; організовувати виховні заходи, планувати виховну роботу в позашкільних закладах освіти, оздоровчих таборах.

ФК 12. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної та наукової діяльності: визначати індивідуальні професійні потреби, знаходити умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; виконувати наукові фахові дослідження з іноземних мов та методики їх викладання, а також оприлюднювати їхні результати.

Зміст та цілі нормативного освітнього компоненту формують такі програмні результати навчання ОПП «Середня освіта. Англійська мова»:

ПРН 1. Осмислює основні завдання педагога-вчителя, який володіє фаховими знаннями і здатен незалежно мислити, відповідально діяти та вирішувати професійні й практичні завдання у галузі освіти / педагогіки, пов'язані з викладанням англійської й німецької/французької мов у закладах загальної середньої освіти для базової школи із застосуванням інноваційних підходів, доцільних методів і технологій зорієнтованого компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів.

ПРН 2. Вільно спілкується з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (в тому числі представниками інших культур) державною та/або іноземними мовами усно й письмово з метою використання їх для організації й управління освітнім процесом.

ПРН 3. Вміє ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її; цікавитися й

користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, апаратними та програмними засобами інформатизації в освіті.

ПРН 4. Аналізує можливості особистого професійного розвитку, визначає його оптимальний зміст і форми, здійснює моніторинг власної педагогічної діяльності, планує процес свого подальшого навчання й самоосвіти.

ПРН 5. Розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства; вміє зберігати й примножувати його моральні, наукові цінності і досягнення.

ПРН 6. Використовує різні види ораторських виступів, ефективно планує виступи та добирає матеріал, оперує методикою підготовки та виголошення промови, володіє основами техніки мовлення, вміє фахово вести розгорнутий монолог/діалог та уміло застосовувати вербальні та невербальні засоби спілкування.

ПРН 7. Використовує інформаційні та комунікаційні технології для підбору доцільних форм, методів та засобів навчання, відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів.

ПРН 8. Знає й розуміє систему мови і вміє застосовувати ці знання у професійній освітній діяльності.

ПРН 10. Здійснює аналіз мовних одиниць рідної та іноземних мов, визначає їхню взаємодію та характеризує мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 11. Аналізує й інтерпретує твори англomовної художньої літератури, визначає їхню специфіку й місце в літературному процесі.

ПРН 12. Ефективно використовує іноземні мови в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 13. Здійснює управління процесом виховання; добирає методи й прийоми виховання; застосовує індивідуальну, групову та масову форми виховної роботи; вміє планувати й проводити години класного керівника, виконувати його обов'язки, організовувати виховні заходи, співпрацювати з сім'ями учнів, залучати активну громадськість до процесу виховання, здійснювати виховну роботу в позашкільних закладах освіти, планувати виховну роботу в оздоровчих таборах.

ПРН 14. Здійснює планування та організацію освітнього процесу з урахуванням психологічних і фізіологічних особливостей учнів, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчального предмету.

ПРН 15. Використовує способи самозбереження психічного здоров'я, конструктивно та безпечно взаємодіє з учасниками освітнього процесу, запобігає конфліктам в освітньому процесі.

ПРН 16. Вміє взаємодіяти, враховуючи культурні та особистісні відмінності співрозмовників, принципи недискримінації й поваги до відмінностей та підходів, визначених цілями сталого розвитку.

ПРН 17. Створює умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, здійснює педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами.

ПРН 18. Дотримується під час навчально-виховного процесу нормативно-правових актів у галузі освіти, рекомендацій зі збереження здоров'я школярів.

ПРН 19. Ефективно організовує освітній процес відповідно до вимог законодавства, застосовує різні види та форми навчально-пізнавальної діяльності учнів, раціонально використовуючи навчальний час; обирає освітні технології виховання відповідно до цілей і завдань сучасної освіти.

ПРН 20. Здійснює оцінювання результатів навчання із дотриманням відповідних критеріїв та принципів академічної доброчесності, аналізує результати навчання учнів та забезпечує самооцінювання та взаємооцінювання учнів.

5. Структура освітнього компонента Основи педмайстерності

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	Форма контр./ бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Специфіка педагогічної діяльності. Педагогічна майстерність як система	3,5	0,5	2		1		
Тема 2. Педагогічне спілкування. Вдосконалення мовлення педагога	3,5	0,5	2		1		
Тема 3. Зовнішній вигляд педагога. Міміка й пантоміміка.	6	1	4		1		
Тема 4. Педагогічний такт.	10	1	6		1	2	
Тема 5. Формування індивідуального стилю педагогічної діяльності.	6	1	4		1		
Разом за модулем 1	29	4	18		5	2	ДС/5+ ІРС/5+ ТР/5 + Т/5
Контрольна робота з модуля							30
Змістовий модуль 2.							
Тема 6. Педагогічні ситуації і завдання.	6	1	4		1		
Тема 7. Метод переконування у педагогічному процесі. Навіювання у педагогічному процесі.	6	1	4		1		
Тема 8. Майстерність педагога в управлінні собою. Основи техніки саморегуляції.	4	1	2		1		
Тема 9. Професійна увага й спостережливість учителя.	6	1	4		1		

Розвиток професійної уваги педагога.							
Тема 10. Розвиток уяви і фантазії учителя. Гра у педагогічному процесі.	9	2	4		1	2	
Разом за модулем 2	31	6	18		5	2	ДС/5+ ІРС/5+ ТР/5+ Т/5
Контрольна робота з модуля							30
Всього годин:	60	10	36		10	4	

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	Форма контр./ бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Специфіка педагогічної діяльності. Педагогічна майстерність як система	4,5	0,5			4		
Тема 2. Педагогічне спілкування. Вдосконалення мовлення педагога	5,5	0,5	1		4		
Тема 3. Зовнішній вигляд педагога. Міміка й пантоміміка.	8	1	1		4	2	
Тема 4. Педагогічний такт.	8	1	1		4	2	
Тема 5. Формування індивідуального стилю педагогічної діяльності.	6	1	1		4		
Разом за модулем 1	32	4	4		20	4	ДС/5+ ІРС/5+ ТР/5+ Т/5
Контрольна робота з модуля							30
Змістовий модуль 2.							
Тема 6. Педагогічні ситуації і завдання.	4,5	0,5			4		
Тема 7. Метод переконування у педагогічному процесі. Навіювання у педагогічному процесі.	5,5	0,5	1		4		
Тема 8. Майстерність педагога в управлінні собою. Основи техніки саморегуляції.	6	1	1		4		

Тема 9. Професійна увага й спостережливність учителя. Розвиток професійної уваги педагога.	6	1	1		4		
Тема 10. Розвиток уяви і фантазії учителя. Гра у педагогічному процесі.	6	1	1		2	2	
Разом за модулем 2	28	4	4		18	2	ДС/5+ ІРС/5+ ТР/5+ Т/5
Контрольна робота з модуля							30
Всього годин:	60	8	8		38	6	

Педагогічна риторика

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Риторика як навчальна дисципліна та мистецтво. Історичні корені риторики.	6	2	2		2		
Тема 2. Основні закони риторики. Види красномовства. Жанри педагогічного красномовства	6		2		4		
Разом за модулем 1	12	2	4		6		ДС/5+ ІРС/5+ТР/5 + Т/5
Контрольна робота з модуля 1							30
Змістовий модуль 2.							
Тема 3. Мовленнєва діяльність педагога	12	2	4		5	1	
Тема 4. Риторика педагогічного спілкування. Риторична майстерність у професійній діяльності педагога.	12	2	4		5	1	
Тема 5. Способи комунікативного впливу педагога на учнів.	12	2	4		5	1	
Тема 6. Педагогічний конфлікт з точки зору риторики., типологія	12	2	4		5	1	

конфліктів.							
Разом за модулем 2	48	8	16		20	4	ДС/5+ ІРС/5+ТР/5 + Т/5
Контрольна робота з модуля 2							30 балів
Усього годин/балів	60	10	20		26	4	100 балів

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Риторика як навчальна дисципліна та мистецтво. Історичні корені риторики.	6	2			2	2	
Тема 2. Основні закони риторики. Види красномовства. Жанри педагогічного красномовства	6		2		4		
Разом за модулем 1	12	2	2		6	2	ДС/5+ ІРС/5+ТР/5 + Т/5
Контрольна робота з модуля 1							30
Змістовий модуль 2.							
Тема 3. Мовленнєва діяльність педагога	12	2	2		6	2	
Тема 4. Риторика педагогічного спілкування. Риторична майстерність у професійній діяльності педагога.	11	2	2		6	1	
Тема 5. Способи комунікативного впливу педагога на учнів.	11	2	2		6	1	
Тема 6. Педагогічний конфлікт з точки зору риторики., типологія конфліктів.	14	2	4		6	2	
Разом за модулем 2	48	8	10		24	6	ДС/5+ ІРС/5+ТР/5 + Т/5
Контрольна робота з модуля 2							30
Усього годин/балів	60	10	12		30	8	100 балів

Менеджмент освітнього середовища

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Зміст та функції управління освітнім процесом							
Тема 1. Сутність, закономірності, принципи управління в освітньому середовищі.	6	2			4		
Тема 2. Державне управління системою навчальних закладів	8	2	2		2	2	
Тема 3. Школа як педагогічна система і об'єкт управління.	6	2	2		2		
Тема 4. Керівник-менеджер в системі освіти.	8	2	2		4		
Разом за змістовим модулем 1	28	8	6		12	2	ДС/5+ ІРС/5+ТР/5 + Т/5
Контрольна робота з модуля 1							30
Змістовий модуль 2. Організація освітнього процесу							
Тема 5. Особливості управління навчальним закладом в сучасних умовах. Особливості та зміст внутрішкільного управління.	8	2	2		4		
Тема 6. Моделювання методів управління навчальним закладом. Методи інформування, розробки та доведення управлінських рішень до виконавців.	10	2	2		4	2	
Тема 7. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти.	8	2	2		4		
Тема 8. Інформатизація управління навчальним закладом.	6	2	2		2		
Разом за змістовим модулем 2	32	8	8		14	2	ДС/5+ ІРС/5+ТР/5 + Т/5
Контрольна робота з модуля 2							30
Усього	60	16	14		26	4	100

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Зміст та функції управління освітнім процесом							
Тема 1. Сутність, закономірності, принципи управління в освітньому середовищі.	7	2			5		
Тема 2. Державне управління системою навчальних закладів	8		2		5	1	
Тема 3. Школа як педагогічна система і об'єкт управління.	10	2	2		5	1	
Тема 4. Керівник-менеджер в системі освіти.	5				5		
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4		20	2	ДС/5+ ІРС/5+ТР/5 + Т/5
Контрольна робота з модуля 1							30
Змістовий модуль 2. Організація освітнього процесу							
Тема 5. Особливості управління навчальним закладом в сучасних умовах. Особливості та зміст внутрішкільного управління.	7				5	2	
Тема 6. Моделювання методів управління навчальним закладом. Методи інформування, розробки та доведення управлінських рішень до виконавців.	9	2	2		5		
Тема 7. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти.	7				5	2	
Тема 8. Інформатизація управління навчальним закладом.	7				5	2	
Разом за змістовим модулем 2	30	2	2		20	6	ДС/5+ ІРС/5+ТР/5 + Т/5
Контрольна робота з модуля 2							30
	60	6	6		40	8	100 балів

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувач вищої освіти охоплює 62/108 годин і спрямована

на подальше формування педагогічної компетенції, розвиток та розширення світогляду здобувач вищої освіти у педагогічному та методичному аспектах, збагачення словникового запасу здобувач вищої освіти, розвиток навичок правильного структурного оформлення педагогічного дискурсу.

Теми, що винесені на самостійну роботу, розглядаються на лекціях частково. Враховуючи специфіку теоретичного курсу, завдання з самостійної роботи для здобувачів вищої освіти пов'язані з роботою над оригінальними текстами праць видатних педагогів.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Марія Монтессорі «Метод Монтессорі»	5/20
2	Василь Сухомлинський «Сто порад учителеві»	5/20
	Разом	10/40
3	Підготувати доповідь про одного з видатних ораторів минулого	6/6
4	Розробити вправи для розвитку риторичної майстерності майбутнього вчителя	20/24
	Разом	26/30

Завдання для самостійної роботи з педагогічної риторики виконуються здобувач вищої освіти у позааудиторний час і перевіряються провідним викладачем за розкладом консультативних та індивідуальних занять викладачів кафедри практики англійської мови. Ці завдання виконуються здобувачем вищої освіти на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час лекцій і семінарів, і полягають у написанні реферату та рецензії на реферат одногрупника.

Реферат являє собою синтез інформації, відібраної під час аналізу теоретичних джерел і зроблених власних висновків. Текст реферату повинен бути лаконічним, конкретним, чітким. Необхідно слідкувати за єдністю термінології в межах дослідження. Рецензія на реферат одногрупника є критичним відгуком про проведену роботу, яка містить аналіз ступеня розкриття обраної тематики, зазначення можливих недоліків, рекомендації щодо оцінювання.

Завдання для самостійної роботи з педагогічної риторики виконуються здобувачем вищої освіти у позааудиторний час і перевіряються провідним викладачем за розкладом консультативних та індивідуальних занять викладачів кафедри практики англійської мови. Це завдання виконується здобувачем вищої освіти на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час лекцій і семінарів, і полягає у написанні реферату.

Реферат являє собою синтез інформації, відібраної під час аналізу теоретичних джерел і зроблених власних висновків. Текст реферату повинен бути лаконічним, конкретним, чітким, містити зміст та перелік використаних джерел. Мінімальний обсяг 10 сторінок 14 шрифтом Times New Roman через півтора інтервали. Максимальна кількість балів за написання реферату 10 балів. Загальна тематика

самостійної роботи з менеджменту освітнього середовища «Еволюція теорій освітнього менеджменту та їх розвиток в умовах освітнього середовища».

IV. Політика оцінювання

При вивченні курсу здобувач вищої освіти виконує такі види робіт: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу на семінарах, виконання індивідуальних завдань, написання тематичних контрольних тестів. Навчальний курс складається з шести кредитів, які закінчуються **заліком або екзаменом**. Сумарна кількість балів, яку здобувач вищої освіти отримує при засвоєнні змістових модулів за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку, яка відповідає: зараховано, незараховано з необхідністю повторного складання.

Поточне оцінювання, яке має на меті перевірку рівня знань здобувач вищої освіти, здійснюється викладачем протягом семестру на лекційних і семінарських заняттях у межах змістового модуля. Поточне оцінювання включає в себе поточну роботу здобувач вищої освіти під час лекційних і семінарських занять: у кожному змістовому модулі – максимум 5 балів за усне опитування (ДС – дискусію), 5 балів за письмовий контроль (ІРС), індивідуальна робота здобувача вищої освіти включає підготовку конспектів наукових праць видатних педагогів, 5 балів за участь у тренінгах (ТР), 5 балів за написання тестів (Т). Максимальна оцінка здобувач вищої освіти за поточне оцінювання становить 40 балів.

Здобувачі вищої освіти, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові заохочувальні бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів вищої освіти відповідає профілю курсу. У цьому випадку здобувач вищої освіти інформує викладача/ів про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених здобувачем вищої освіти отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

– 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й, участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

– 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

– 10 балів – за публікацію статті (статей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

– 15 балів – за перше місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

За умови представлення здобувачами вищої освіти документів (сертифікатів, свідоцтв тощо), що засвідчують отримані результати та відповідають тематиці, обсягу та результатам навчання, які співпадають з ПРН ОК, здобувачі вищої освіти мають право одноразово отримати додаткові бали до семестрового оцінювання однієї дисципліни:

- 10 балів при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача вищої освіти, мінімальною тривалістю 3 тижні/обсягом один кредит (30 годин); або який складається мінімум з трьох модулів і завершується тестом/тестами із зазначенням набраних балів не нижче 80% правильних відповідей.

- 5 балів при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача вищої освіти, мінімальною тривалістю 3 тижні/обсягом один кредит (30 годин); складається мінімум з трьох модулів і завершується тестом/тестами із зазначенням набраних балів не менше набраних 60% правильних відповідей.

- 1 бал при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача вищої, без складання тесту, тривалістю від 1 до 3 годин. Одному здобувачеві вищої освіти може бути зараховано не більше як три таких сертифікати, сумарною кількістю – три бали під час оцінювання однієї ОК.

Підтвердження подається здобувачем вищої освіти викладачеві курсу не пізніше ніж за 10 днів до дати останнього заняття з дисципліни. При цьому здобувач вищої освіти у встановлені терміни подає заяву на ім'я проректора та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету відповідно до схвальної резолюції проректора з навчальної роботи та рекрутації з урахуванням Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.

Згідно встановленого порядку можуть бути визнаними результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому (але не більше 6 кредитів за навчальний рік), так і його окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені цим силабусом.

Політика щодо академічної мобільності. Академічна мобільність здобувачів освіти регулюється відповідним Положенням про реалізацію права на академічну мобільність ВНУ імені Лесі Українки. Політика щодо академічної доброчесності Кодекс академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки передбачає самостійну, чесну та відповідальну роботу здобувача вищої освіти над поставленими завданнями. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності покладена як на викладачів, так і на здобувачів освіти, які в разі виявлення порушень академічної доброчесності несуть відповідальність.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. За практичні заняття здобувач вищої освіти може отримати максимальний бал 40. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

У разі відсутності з поважної причини на лекційних заняттях здобувач вищої освіти представляє конспекти тем, які вивчали на пропущених заняттях. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання здобувача вищої освіти оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Якщо здобувач вищої освіти хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір), або написання тез.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль, який здійснюється провідним викладачем, має на меті перевірку рівня знань здобувача вищої освіти під час виконання підсумкового тесту та усної відповіді у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг. Семестровий залік виставляється, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру набрав 60 балів і вище та погоджується з результатом, який він отримав за виконання робіт, передбачених силабусом.

Максимальна кількість балів за екзаменаційний контроль дорівнює 60. Підсумковий екзаменаційний контроль передбачає написання контрольної роботи (30 балів) та усна відповідь (30 балів). Контрольна робота є тестовою. Здобувач вищої освіти виконують тестову контрольну роботу після завершення другого змістового модуля.

Викладач оцінює рівень знань здобувача вищої освіти за поточний і екзаменаційний контроль в балах, фіксує їх у журналі після опанування кожного змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою реєструється в заліковій відомості.

У разі незадовільної підсумкової оцінки, або якщо здобувач вищої освіти хоче підвищити оцінку, можна дібрати бали, виконавши самостійне практичне завдання (див. пункт V “Політика оцінювання”).

VI. Шкала оцінювання для заліку

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

для екзамену

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	Непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

Критерії оцінювання знань

здобувача вищої освіти на семінарських заняттях

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувач вищої освіти
5	Здобувач вищої освіти має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Здобувач вищої освіти вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
4	Знання здобувача вищої освіти є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
3	Здобувач вищої освіти демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Здобувач вищої освіти здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.

1	Здобувач вищої освіти може розрізняти об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
----------	---

Критерії оцінювання письмових завдань (робота з науковими працями видатних методистів)

Бали	Критерії оцінювання
0	Здобувач вищої освіти не підготував конспект.
1	Здобувач вищої освіти фрагментарно передав лише деяку інформацію
2	Здобувач вищої освіти фрагментарно передав певну інформацію
3	Здобувач вищої освіти фрагментарно передав основну інформацію
4	Здобувач вищої освіти передав основну інформацію без узагальнення
5	Здобувач вищої освіти передав основну інформацію із узагальнення

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Модульна контрольна робота здійснюється провідним викладачем і може проводитись лише один раз в кінці Змістового модуля. Відсутність здобувач вищої освіти на модульній контрольній роботі без поважної причини оцінюється у "0" балів. Повторне написання контрольної роботи можливе за умови, якщо здобувач вищої освіти був відсутній на контрольній роботі з поважної причини. Написання контрольної роботи відбувається в найкоротший термін, узгоджений з провідним викладачем.

Максимальна оцінка здобувач вищої освіти за тематичну контрольну роботу у кожному змістовому модулі становить **30 балів**. Модульна контрольна робота складається з питань у вигляді тесту і оцінюється в 30 балів відповідно.

Критерії оцінювання знань здобувач вищої освіти на екзамені

Екзамен складається з двох частин: 1) написання підсумкового тесту (максимум – 30 балів) та 2) усна відповідь (максимум – 30 балів).

В оцінці знань здобувач вищої освіти враховується:

- 1) достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна);
- 2) обізнаність з основними поняттями, принципами, законами, правилами навчальної дисципліни;
- 3) логічність викладу матеріалу;
- 4) обґрунтованість власних міркувань;
- 5) уміння інтегрувати та диференціювати знання теоретичного матеріалу та застосовувати їх при виконанні практичних завдань.

Відповідь вважається *повною (30 балів)*, якщо здобувач вищої освіти повністю оволодів матеріалом, обізнаний з усіма поняттями і термінами навчального курсу і адекватно оперує ними під час відповідей на поставлені питання, а також посилається на наукові дослідження з навчальної дисципліни, ознайомлений зі спеціальною літературою; демонструє здатність аналізувати факти, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками.

Відповідь вважається *недостатньо повною (20 балів)* за умов непоганого володіння знаннями з навчального предмету. Відповідь здобувач вищої освіти має бути правильною і обґрунтованою. Здобувач вищої освіти повинен продемонструвати знання теоретичного матеріалу, навички самостійної навчально-пізнавальної діяльності, здатність викладати матеріал в певній логічній послідовності. Допускаються незначні помилки, які не впливають на загальне розуміння викладеного матеріалу.

Відповідь вважається *неповною (10 балів)*, якщо продемонстровані знання з предмету носять фрагментарний і поверхневий характер. Теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Здобувач вищої освіти обізнаний з літературними джерелами з навчальної дисципліни, але не може дати достатньо критичної їх оцінки; допускає суттєві помилки, які порушують логіку викладення матеріалу.

Екзамен вважається *нескладеним* за умов неправильної або неповної відповіді, яка свідчить про нерозуміння поставленого завдання. Здобувач вищої освіти не володіє понятійно-категоріальним апаратом, необізнаний з літературою з навчальної дисципліни і допускає грубі помилки у викладенні матеріалу.

Перелік питань на екзамен з Менеджменту освітнього середовища

1. Історичні етапи розвитку науки управління.
2. Сучасні школи «управління».
3. Особливості поняття «менеджмент освіти».
4. Інноваційна діяльність керівника освітнього закладу.
5. Методи доведення управлінських рішень до виконавців.
6. Принципи, на яких будуються засади діяльності освітнього менеджменту.
7. Функції менеджменту освіти.
8. Державна політика у галузі освіти
9. Регламентація діяльності загальноосвітньої установи в Україні
10. Методи розробки управлінських рішень
11. Моделі державного управління освітньою діяльністю
12. Трудове законодавство як основа трудових стосунків у загальноосвітній установі. Локальні акти загальноосвітньої установи.
13. Статут освітньої установи, його розробка, затвердження та коригування. Документація, доповнююча статут освітньої установи.
14. Документи, що регламентують організацію роботи освітньої установи.
15. Проблеми та зміни в системі середньої освіти.
16. Класифікація навчальних закладів.
17. Матеріально-технічна база школи.
18. Джерела фінансування суб'єктів освітньої діяльності. Кошторис навчального закладу.
19. Планування роботи загальноосвітнього закладу.
20. Особливості складання розкладу занять.
21. Технології управління персоналом спрямовані на забезпечення ефективної та результативної діяльності співробітників шкільної організації.

22. Організація робочого часу персоналу.
23. Типи менеджерів / керівників.
24. Методи одержання інформації, необхідної для управління навчальним закладом
25. Стили керівництва.
26. Управлінська діяльність керівника.
27. Вимоги до сучасного менеджера загальноосвітнього навчального закладу
28. Суть інноваційних процесів в освіті.
29. Особливості освітнього закладу, який працює в інноваційному режимі.
30. Різноманітність та класифікація інновацій в освіті.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Абрамович С. Д., Чикарькова М. Ю. Риторика: Навч. посібник. Львів: Світ, 2001. 240с.
2. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка. Київ: Лібра, 1996. 224 с.
3. Аймедов К. В. та ін. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підручник К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
4. Алексеєнко Т. А., Мишковська Т. Д., Сушанко В. В. Модульна технологія вивчення курсу «Педагогіка». Чернівці: Рута, 2002. 159 с
5. Андрушків Б. М. Основи менеджменту. Львів: Світ, 1995. 300 с.
6. Артемова Л. В. Історія педагогіки України. К.: Либідь, 2006. 424 с.
7. Бабич Л. В., Кондратенко Г. М. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник для здобувач вищої освіти педагогічних університетів. Херсон: Айлант. 2002. 81 с.
8. Бондар В. І. Дидактика. К.: Либідь, 2005. 261 с.
9. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 35 с.
10. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич: Коло, 2004. 526 с.
11. Волкова Н. П. Педагогічні комунікації: практ. посіб. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2005. 128 с.
12. Волкова Н. П. Педагогіка. К.: Академвидав, 2009. 615 с.
13. Галузинський В. Н., Євтух М. В. Педагогіка: теорія та історія: Навч. посібник. К.: Вища школа, 1995. 237 с.
14. Голік О. Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навчальний посібник. Донецьк: вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2010. 242 с.
15. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології . К.: Академвидав, 2004.
16. Жовтобрюх В. Ф., Муромцева О. Г. Культура мови вчителя: курс лекцій / за ред. О. Г. Муромцевої. Х.: Гриф, 1998. 208 с.
17. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник для здобувач вищої освіти вищих педагогічних навчальних закладів. Чернігів, 2009. 528с.
18. Зайченко І. В. Історія педагогіки у 2-х книгах. Книга 1. Історія зарубіжної педагогіки. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 624 с.
19. Класний керівник у сучасній школі: Метод. посібник. К.: Інститут змісту і

- методики навчання, 1996. 156 с.
20. Ковальчук І. В. Педагогіка: посібник. Чернівці : Рута, 2018. 367с.
 21. Концепція національного виховання // Освіта. 1994. 26 жовтня.
 22. Куньч З. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посібник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 244 с.
 23. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів в системі загальної середньої освіти // Освіта України. № 10. 5 жовтня 2000 р.
 24. Кузьмінський А. І. Педагогіка. К.: Знання, 2007. 447 с.
 25. Левківський М. В. Історія педагогіки. К.: Центр навч. літератури, 2008. 369 с.
 26. Малафійк І. В. Дидактика новітньої школи : навч. посіб. для здобувач вищої освіти ВНЗ І. В. Малафійк. Київ : Слово, 2015. 630 с.
 27. Малафійк І. В. Дидактика. К.: Кондор, 2005. 395 с.
 28. Манчуленк Л. В. Формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів: навч.-метод. посібник. Чернівці: Рута, 2007. 76 с.
 29. Мармаза О. І. Інноваційний менеджмент. Х.: ТОВ «Планета-принт», 2016. 197 с.
 30. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації. Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
 31. Мартиненко М. М. Основи менеджменту. К.: Каравела, 2005. 200 с.
 32. Мацьопа Р. Л., Манчуленко Л. В., Платаш Л. Б. Педагогічна практика у класичному університеті: навч.-метод. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 80 с.
 33. Мацьопа Р. Л., Платаш Л. Б. Модульна технологія курсу "Педагогіка". Модуль 1. Чернівці: Рута, 2004. 106 с.
 34. Мацьопа Р. Л., Платаш Л. Б. Модульна технологія курсу "Педагогіка". Модуль 2. Чернівці: Рута, 2005. 164 с.
 35. Менеджмент організацій / Л. І. Федулова, В. В. Стадникта ін. К.: Либідь, 2002. 560 с.
 36. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. К, 2003. 615 с..
 37. Онишків З. М. Основи школознавства: Навчальний посібник .Тернопіль: ТОВ «Поліграфіст», 1996.
 38. Освітній менеджмент. / За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. К.: Шкільний світ, 2003.
 39. Павлютенков Є. М. Основи управління школою. Х.: Вид. група «Основа», 2006.
 40. Пальчевський С. С. Педагогіка. К.: Каравелла, 2007. 575 с.
 41. Пащенко М. І., Красноштан І. В. Педагогіка. К. : Центр навчальної літератури, 2018. 228с.
 42. Педагогіка; базовий підручник для здобувач вищої освіти вищих навчальних закладів: навчальний посібник. К. :Фоліо, 2015. 576 с.
 43. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. А. Зязюна. 3-те вид., допов. і переробл. К.: СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
 44. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб.; За ред. Зязюна І. А. К: Вища шк.; 2006. 606 с.
 45. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія / за ред. О. А. Кучерук. Київ: КНТ, 2016. 258 с.

46. Пилипчик В. В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя в предметних методиках навчання: Монографія. К., 2007. 176 с.
47. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів. К., 2004. 616с.
48. Пономарьова Г. Ф. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / Х. : Ексклюзив, 2014. 424с.
49. Прошенко М. А. Інклюзивна освіта: навч. посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300с.
50. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. К.: Міленіум, 2006. 346 с.
51. Скібіцький О. М. Стратегічний менеджмент: навчальний посібник К.: Центр навчальної літератури, 2006. 376 с.
52. Смирнова М. Є. Практика управління загальноосвітнім навчальним закладом: від функціонування до розвитку. Х.: Видав. гр. «Основа», 2013. Сучасна педагогічна риторика: теорія, практика, міжпредметні зв'язки: зб. наук. пр. за мат. наук. семінару. Львів. держ. ун-т внутрішніх справ / Т. А. Космеда (відп. ред.). Л.: ПАІС, 2007. 268 с.
53. Уварова А. М. Формування риторичної майстерності майбутнього вчителя: навчально-методичний посібник для педагогічних університетів. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. 132 с.
54. Федоров В. Д. Менеджмент закладу освіти, менеджер закладу освіти: психологічні засади. Кам'янець-Подільський: Абетка НОВА, 2004. 319 с.
55. Филипчук В. С. Соціальні конфлікти: їх суть і вирішення. Чернівці, 2003. 72с.
56. Фізеші О, Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: навч. посібник. К. : Кондор, 2013.-390 с.
57. Фіцула М.М. Педагогіка. К.: Академвидав, 2006. 351 с.
58. Хриков С. М. Управління навчальним закладом: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. 365 с.
59. Черниш А. П. Менеджмент освіти: Навчальний посібник. К.: Видавництво «Університет» КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. 49 с.
60. Щербань П. М. Прикладна педагогіка: Навч.- метод. посіб. К., 2002. 215с.
61. Ягупов В. В. Педагогіка. К.: Либідь, 2004. 559 с.

Допоміжна

1. Бех Т. Д. Проблема методів виховання у сучасній школі // Педагогіка і психологія. 1996. №4. С. 136-140.
2. Бондар В. І. Теоретичні основи і технологія педагогічного аналізу: управлінський аспект. К., 1996.
3. Бондаренко Г.Л. Історія педагогічної риторики: навч. посіб. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 276 с.
4. Василенко В. А. Академічна риторика: навч. посіб. для студ. гуманіт. ф-в вищ. навч. закл. Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, Сум. філ. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. Суми: Наталуха А. С., 2011. 275 с.
5. Васянович Г. П. Інтегративна сутність поняття «моральна культура педагога» // Педагогіка і психологія професійної освіти. 1999. № 1. С. 45— 56.
6. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К., 2000.

7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2004. 351 с.
8. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: Навч. Посіб. 2-ге вид., допов. і переробл. К., 2005.
9. Кузьмінський А. І., Вовк Л. П., Омеляненко В. Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. 1С.: Знання-Прес, 2003.
10. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: Підручник. К.: Знання-Прес, 2003.
11. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навч. посіб. К.: Вища школа, 2003. 311 с.
12. Омеляненко В. Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. К.: Знання – Прес, 2006.
13. Сагач Г. М. Риторика. 2 вид., перероб. і доп. К.: Видавничий дім Ін Юре, 2000. 568 с.
14. Синиця І. О. Педагогічний такт і майстерність учителя. К.: Рад. школа, 1999.
15. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології. Х.: Ранок, 2002.
16. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю // Виб. Твори: В 5т. К., 1976.
17. Федорчук В. В. Основи педагогічної майстерності. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. 140 с.
18. Фельзер А. Б. Техніка роботи керівника: Навч. посібник / А. Б. Фельзер, О. В. Доброневський. К: Вища школа, 1993. 72 с.
19. Хміль Ф. І. Основи менеджменту: Підручник. К: Академвидав, 2003. 508 с.
20. Чмут Т. К. Культура спілкування: навч. посіб. Хмельниц. ін-т регіон. упр. та права. 2-е вид., доп. і переробл. Хмельницький: ХІРУП, 1999. 354 с.

Інформаційні ресурси

Тривоги і труднощі батьків: кілька порад, як виховувати сучасних дітей

<https://nus.org.ua/articles/tryvogy-i-trudnoshhi-batkiv-kilka-porad-yak-vyhovuvaty-suchasnyh-ditej/> Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 232 с.

[/nus.org.ua/articles/tryvogy-i-trudnoshhi-batkiv-kilka-porad-yak-vyhovuvaty-suchasnyh-ditej/](https://nus.org.ua/articles/tryvogy-i-trudnoshhi-batkiv-kilka-porad-yak-vyhovuvaty-suchasnyh-ditej/)

Покоління Z: як знайти підхід. Режим доступу:

<https://apostrophe.ua/ua/article/society/science/2018-09-20/pokolenie-z-kak-nayti-podhod-k-sovremennyim-detyam/20733>

Освіта після пандемії. Частина 2. Тренди майбутнього шкільної освіти. Режим доступу: <https://uacrisis.org/uk/osvita-i-pandemiya>